

امنیت شهری - روستایی و مخاطرات محیطی

www.ketab.ir

تالیف:

دکتر نصراله فلاح تبار

سرشناسه: فلاح تبار، نصرالله، ۱۳۲۸ -

عنوان و نام پدیدآور: امنیت شهری - روستایی و مخاطرات محیطی / نصراله فلاح تبار. مشخصات نشر: تهران: انتشارات ماهواره، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۳۲۴ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۹-۷۷۹-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا- موضوع: امنیت ملی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع: National security -- Religious aspects -- Islam- موضوع: امنیت ملی -- جنبه‌های مخاطرات محیطی- موضوع: National security -- Environmental aspects- موضوع: امنیت ملی -- مطالب گوناگون- موضوع: -- MiscellaneousIntellectual- موضوع: امنیت ملی -- ایران- موضوع: National security—Iran رده بندی کنگره: ۲۳۱BP- رده بندی دیویی: ۶۱۵۰۴۹۷-۴۸۳۲/۲۹۷ شماره ثبت: ملی: ۶۱۵۰۴۹۷

امنیت شهری - روستایی و مخاطرات محیطی تالیف: نصرالله فلاح تبار

ناشر مجوز: تهران، ماهواره

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

ویراستار: زهرا مرادپور

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۹-۷۷۹-۱

قیمت: ۷۲۰۰۰ تومان

تیراژ: ۵۰ جلد

آدرس: تهران، ۰۹۱۹۰۶۲۱۴۱۸ - ۳۳۷۰۱۳۹۹ - mahvareh.pub@gmail.com

کلیه حقوق محفوظ است.

ماده ۲۳ قانون حمایت از مولفان و مصنفان - هرکس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدید آورنده بدون اجازه او و یا عالماً عامداً به شخص دیگری غیر از پدید آورنده نشر یا پخش یا عرضه کند به حبس نایبی از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

مقدمه:

امروزه اکثر صاحب نظران و اندیشمندان بر این اذعان دارند که امنیت، دارای درک و معنای بیرونی و عینی است، ولی احساس امنیت، از مفهومی درونی و ذهنی برخوردار است و در مفهوم عینی، نبود تهدید علیه ارزش ها و در مفهوم ذهنی نبود احساس ترس از جهت حمله به ارزش ها را تبیین می سازد.

امنیت پایدار در هر نظام اجتماعی جای پر ارزشی را استحکام می بخشد و با وصول به توسعه ی پایدار در سطح جامعه، استقلال، ثبات و نظم اجتماعی جامعه را قوام می دهد. از طرفی، ارزش ها، اعتبارات آحاد جامعه، حصول به سطح بالای شاخصه های زندگی، مشارکت آگاهانه و دلسوزانه ی مردم در کلیه ی امور و تصمیم گیری های نظام اجتماعی را ساماندهی می کند.

لذا با تأمین امنیت در تمام کشور از جمله شهرها و روستاها و شناخت تعارضات و تهدید های داخلی و خارجی و نیز برخورد اصولی و منصفانه ریزی شده با مخاطرات طبیعی و غیر طبیعی و تعامل دستگاه های خدمتگزار و توکل به خدا، جامعه ی دیندار و ملت مردان و برنامه ریزان از میان رفته و عرصه ی توسعه و توسعه ی پایدار میسر می گردد. در شهرها و روستاها، مبهن اسلامی، تأمین امنیت رکن اصلی و اساسی در تعالی بخشی و جلوگیری از اضمحلال آنها به شمار می رود.

امنیت ملی در پی حفظ و حراست شهر و انسانم از شهری و روستایی، از گزند آسیب ها و تعارضات است و بدین گونه، آحاد مردم در قالب شهری و روستایی، از آسیب ها و خطرات عینی و فیزیکی در امان می باشند. مهم این که امنیت همیشه با توسعه ی اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، رابطه ی تنگاتنگ داشته و دارد و در همین زمینه، امنیت پایدار و توسعه ی پایدار، یکدیگر اثر مستقیم دارند. به طور کلی، وصول به امنیت قوی و مستحکم در زمینه ی ابعاد مختلف توسعه و توسعه ی پایدار، همیشه مورد توجه می باشد. در راستای ایجاد امنیت، قدرت دولت و قدرت مردم وقتی، آید باشد، در برابر تهدیدهای داخلی و خارجی قدرتمند و استوار خواهد ایستاد.

امنیت آنقدر حایز اهمیت می باشد که در قرآن کریم و احادیث و روایات، بسیار ستوده شده و مورد عنایت قرار گرفته و با قاطعیت و ظرافت خاص، بر وجود امنیت تأکید شده است و ناامنی نیز شدیداً نهی و مورد نکوهش قرار گرفته، زیرا وجود آن سبب دلهره، اضطراب و نگرانی آحاد جامعه می گردد.

امنیت در واقع، به معنی نداشتن دلهره و دغدغه است، لذا از نظر ماهوی، امنیت به معنای رهایی از خطر، تهدید، آسیب، اضطراب، هراس، نگرانی یا وجود آرامش، اطمینان، آسایش، اعتماد، تأمین و... می باشد و در صورت وصول به یک امنیت مطلوب و مصون بودن در برابر مخاطرات طبیعی و غیر طبیعی، خود به خود توسعه ی پایدار مسیر تعالی را به سهولت طی خواهد کرد. از طرفی، در راستای حقوق آحاد جامعه ی

شهری، روستایی و عشایری، مردم حق دارند، در محیطی که زندگی می کنند، از امنیت لازم برخوردار باشند، تا در لوای امنیت پایدار و در کنار دولت، در برابر تمام تهدیدها ایستادگی و مقاومت نمایند، همانگونه که در هشت سال دفاع مقدس شاهد آن بودیم.

لذا با شناخت کامل موانع ناامنی و رفع آنها و پدیدارشدن رفاه و آرامش لازم برای آحاد مردم، وصول به اهداف از جمله: رفع تبعیض ها و ایمنی لازم در تقابل با حوادث غیر مترقبه، رسیدن به توسعه ی پایدار فراهم می گردد و نیز با تلاش فکری، علمی و پژوهشی لازم، مؤلفه های توسعه ی پایدار، در راستای امنیت پایدار مشخص و تعامل و تأثیر امنیت و توسعه بر یکدیگر، تبیین می شود.

آمارها نشان می دهد که به علت عدم توجه کافی به مسایل و مشکلات شهرنشینان و روستاییان و فقدان امنیت مطالب در جامعه، در چند دهه ی گذشته، بسیاری از روستاییان از روستا های خود مهاجرت و سبب تخلیه ی روستا ها و سرانجام با گذشت زمان، مرگ روستا ها فرا رسیده است. همچنین، در همین راستا و در ابعاد کوچکتر، مهاجرت شهر های کوچک به شهر های بزرگتر و کلان شهرها استمرار داشته است و این جمعیت کار آمد در اثر اجرت به شهر ها، حاشیه نشینی را پدیدار ساخته و به علت نبود مشاغل مناسب، به مشاغل کاذب روی آورده اند. در همین زمینه، به جهت عدم برنامه ریزی های لازم و به موقع، در شهر ها به ویژه شهرهای مورد توجه روستاییان و روستاییان، اختلاف فرهنگ مردم شهرنشین با روستاییان، ناهنجاری هایی نیز پدیدار گردیده است.

ایجاد امنیت و شناخت بلایای طبیعی و غیر طبیعی در شکل گیری سکونتگاه های شهری و روستایی بسیار اهمیت دارد. نتایج نشان می دهد که ناپایداری سکونتگاه ها بر اثر ساختمان سازی های به دون برنامه، در مکان هایی با گسل های مختلف، زمین های آبرفتی، سیلاب ها، دامنه ها، محدوده ی بهمن خیزی و ... خطرات احتمالی وقوع بلایا را بسیار زیاد کرده است.

بنابراین، شرایط و عوامل محیطی هر منطقه، نقش بسیار مهمی در ایجاد و توسعه ی سکونتگاه های انسانی دارد. شهرها و روستا از جمله مجتمع های زیستی اند که رابطه ی نزدیکی با اقلیم و طبیعت از خود نشان داده است، چرا که عوارض و پدیده های طبیعی در توسعه ی زندگی روستایی اثر قاطعی دارد. عوامل طبیعی گاهی یک عامل مثبت و زمانی عامل منفی در ساخت سکونتگاه ها هستند، لذا ضروری است، در موقع ساخت سکونتگاه ها به عوامل محیطی تأثیر گذار و نیز به نوع مصالح، سازه ها و امور فنی اهمیت داد، زیرا هر سال بودجه زیادی صرف ساخت و ساز مسکن شهری و روستایی و ساماندهی آنها

می‌شود، ولی متأسفانه بسیاری از این هزینه‌ها، به‌دون در نظر گرفتن عوامل انسانی و مخاطرات طبیعی، به‌هدر می‌رود.

این کتاب از چهار فصل تشکیل شده که فصل اول، در مورد چگونگی وصول به امنیت از دیدگاه قرآن، احادیث و روایات می‌باشد که به اختصار به برخی از آنها پرداخته می‌شود. فصل دوم، از امنیت شهری- روستایی سخن به میان آمده است. فصل سوم، در راستای امنیت شهری- روستایی و امنیت غذایی و دیدگاه‌های مختلف صاحب نظران بحث می‌کند و فصل چهارم، امنیت و مخاطرات محیطی شهری- روستایی را در زمینه‌های گوناگون، تبیین می‌سازد.

این کتاب برابر با فصل کارشناسی ارشد و دکتری است و برای پژوهشگران و برنامه‌ریزان شهری و روستایی نیز مورد استفاده می‌باشد.

بدینوسیله از کلیه اساتید و همکاران ارجمندم در گروه جغرافیای دانشگاه تهران و دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات و گنجینه جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری که همواره مشوق این چاپ بوده و بی‌اشکند، پاسخگویی می‌نمایم و امیدوارم با بذل محبت خود، مرا برای چاپ‌های بعدی مورد راهنمایی قرار دهند.

نصراله فلاح تبار

بهار سال ۱۳۹۹

فهرست کتاب

صفحه	عنوان
۱	فصل ۱: امنیت از دیدگاه قرآن کریم، پیامبر اعظم (ص) و امامان (ع)
۲	بخش اول: امنیت از نظرگاه قرآن کریم و پیامبر اعظم (ص)
۲	۱- تعاریف و مفاهیم امنیت
۵	۲- امنیت در سبزه و حضر، در جغرافیای سرزمینی
۶	۳- امنیت را اطمینان خاطر
۷	۴- افزایش قدرت و جنگ و ثبات امنیتی
۹	۵- صلح و امنیت در سبزه
۱۰	۶- نهادینه شدن فرهنگ امنیت
۱۳	بخش دوم: امنیت از نظرگاه امامزاده‌ها، ائمه و معصومین (ع)
۱۳	۲- جاهلیت و فقدان امنیت
۱۵	۳- امنیت از نظر جامعه شناسان، با تأکید بر مکتب اسلام
۱۶	۴- امنیت و اخلاق نیکو
۲۳	۵- امنیت میوه‌ی ایمان
۲۵	۶- انواع امنیت از دیدگاه حضرت علی (ع)
۲۵	الف) امنیت معنوی
۲۶	ب) امنیت سیاسی- اجتماعی
۲۹	ج) امنیت اقتصادی
۳۱	د) امنیت فرهنگی
۳۳	۷- نبود امنیت فرهنگی و پیدایش فتنه‌ها
۳۶	۸- جایگاه امنیت اجتماعی در قرآن کریم
۳۶	۸-۱- ارزش و اهمیت امنیت
۳۶	۸-۲- ایمان، سرچشمه‌ی امنیت

۳۶	۸-۳- امنیت فردی و اجتماعی در سایه ی نقوا
۳۷	۸-۴- تأمین امنیت فردی، اجتماعی، سیاسی و نظامی
۳۹	فصل ۲: امنیت شهری- روستایی از ابعاد مختلف
۴۰	۲- امنیت شهری- روستایی از ابعاد مختلف
۴۰	۲-۱- امنیت شهری- روستایی
۴۳	۲-۲- امنیت اجتماعی
۴۵	۲-۳- امنیت اقتصادی
۴۸	۲-۴- مفهوم امنیت ملی
۴۹	۲-۵- سطوح امنیت و اعتماد اجتماعی
۵۰	۲-۶- مفهوم ساختاری امنیت اجتماعی
۵۱	۲-۷- امنیت فردی و امنیت اجتماعی
۵۲	۲-۸- امنیت عمومی و امنیت اجتماعی
۵۳	۲-۹- ماهیت امنیت ملی و امنیت اجتماعی
۵۴	۲-۱۰- مفهوم امنیت انسانی و امنیت اجتماعی
۵۶	۲-۱۱- ویژگی های امنیت اجتماعی
۵۷	۲-۱۲- صاحب نظران امنیت اجتماعی
۵۸	۲-۱۲-۱- آنتونی گیدنز و امنیت اجتماعی
۶۱	۲-۱۲-۲- مولار و امنیت اجتماعی
۶۲	۲-۱۲-۳- بوزان و امنیت اجتماعی
۶۴	۲-۱۲-۴- نظریه ی ویور و امنیت اجتماعی
۶۶	۲-۱۲-۵- نظریه ی رابرت ماندل و امنیت پایدار
۶۶	۲-۱۲-۶- نظریه ی مروتون و امنیت
۶۹	۲-۱۳- پارادایم آنومی، امنیت و انحرافات اجتماعی
۷۳	۲-۱۴- امنیت و اوقات فراغت
۷۸	۲-۱۵- بیکاری و فقر زمینه ساز نا امنی
۸۰	۲-۱۶- رویکرد پیشگیری از جرایم با استفاده از طراحی محیطی

۸۰	۱۷-۲- قلمرو عدم امنیت مجرمان
۸۲	۱۸-۲- امنیت یک نعمت الهی
۸۳	۱۹-۲- پایداری امنیت و حصول بهترین نتایج
۸۴	۲۰-۲- تأمین امنیت و عدالت در حاکمیت
۸۴	۲۱-۲- حقوق آحاد جامعه و عناصر اصلی امنیت ملی
۸۵	۲۲-۲- نا امنی و توطئه‌ی منطقه‌ای دشمنان
۸۵	۲۳-۲- پیش‌بینی و راهبردهای پایایی امنیت داخلی
۸۶	۲۴-۲- سرمایه‌ی اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی
۸۷	۲۵-۲- انحرافات اجتماعی و مسأله‌ی امنیت
۸۸	۲۶-۲- انحرافات اجتماع شامل تهدید امنیت جهانی
۹۱	فصل ۳: امنیت شهری، روستایی و غذایی
۹۲	۳- امنیت شهری- روستایی- امنیت غذایی
۹۲	۱-۳- تعاریف و مفاهیم شهر و روستا
۹۲	۱-۱-۳- تعاریف و مفاهیم شهر
۹۲	۱-۱-۱-۳- پیدایش شهر
۹۳	۲-۱-۱-۳- شهر، زندگی شهری و مدنیت
۹۳	۳-۱-۱-۳- شهر و شهرنشینی
۹۴	۴-۱-۱-۳- شهر و نظم شهر
۹۵	۵-۱-۱-۳- مشکلات شهری
۹۵	۶-۱-۱-۳- شهر در دوره‌ی اسلامی
۹۶	۷-۱-۱-۳- شهر از دیدگاه دیگران
۹۷	۲-۳- امنیت شهر و روستا
۹۹	۳-۳- تعاریف و مفاهیم روستا
۱۰۳	۴-۳- روستا در سرزمین ایران
۱۰۴	۵-۳- روستا، مکان گردش چرخ‌های صنایع

۱۰۵	۳-۶- روستایان منبع اصیل فرهنگی کشور
۱۰۵	۳-۷- نواحی و مناطق روستایی
۱۰۷	۳-۸- روستاهای بدوی و روستانشینی
۱۰۸	۳-۹- ایمنی در سکونتگاه‌های روستایی و ماندگاری روستایان
۱۰۹	۳-۱۰- امنیت غذایی محور توسعه ی شهرها و روستاها
۱۱۰	الف- ناامنی غذایی بدون گرسنگی
۱۱۰	ب- ناامنی غذایی با گرسنگی
۱۱۹	۳-۱۱- نبود امنیت معیشت و مهاجرت
۱۲۱	۳-۱۲- بقاء امنیت معیشت و راهبردهای توسعه ی شهری - روستایی
۱۲۱	۳-۱۲-۱- اهداف استراتژی توسعه شهری
۱۲۲	۳-۱۲-۲- راهبرد توسعه ی زیرساخت ها
۱۲۲	۳-۱۲-۳- دیدگاه میردال و تودارو، صاحب نظران استراتژی اصلاحات ارضی
۱۲۳	۳-۱۲-۴- راهبرد صنعتی نمودن روستاها و تأثیر آن بر شهرها
۱۲۴	۳-۱۲-۵- راهبرد رفع نیازهای اساسی
۱۲۴	۳-۱۲-۶- استراتژی اجتماعی- فرهنگی
۱۲۵	۳-۱۲-۷- دیدگاه و استراتژی یوفرد
۱۲۵	۳-۱۲-۸- صاحب نظران سیاستگذاری فضایی و شهر
۱۲۶	۳-۱۲-۹- استراتژی توسعه ی پایدار و همه‌جانبه
۱۲۷	۳-۱۳- ساماندهی محصولات کشاورزی و بقاء امنیت غذایی
۱۲۷	۳-۱۳- ۱- ایجاد بازار بورس کالای محصولات زراعی
۱۲۹	۳-۱۳- ۲- تغییر اساسی در الگوی کشت
۱۳۰	۳-۱۳- ۳- توسعه ی بخش کشاورزی
۱۳۰	۳-۱۳-۴- اصلاح ساختار بازار سنتی محصولات کشاورزی ایران
۱۳۱	۳-۱۳-۵- معانعت در نوسانات شدید قیمت
۱۳۲	۳-۱۳-۶- پایین بودن ریسک قیمت و معاملات
۱۳۲	۳-۱۳-۷- تقلیل هزینه های منابع تولید و بازار

۱۳۳	۸-۱۳-۳- مکانیزاسیون کشاورزی در عرصه ی توسعه
۱۳۷	فصل ۴: امنیت و مخاطرات محیطی شهر و روستا
۱۳۸	۴- امنیت و مخاطرات محیطی شهر و روستا
۱۳۸	۴-۱- امنیت و مخاطرات محیطی در گستره ی سرزمین
۱۳۸	۴-۲- آشنایی با بحران های تکنولوژیکی
۱۳۸	۴-۳- بررسی حوادث در سطح کشور
۱۴۰	۴-۴- مدیریت ریسک محیطی و شناخت آنها
۱۴۱	۴-۵- امنیت زلزله ای، سازوکار مطلوب
۱۴۳	۴-۶- بلایای مرگ آفرین طبیعی و غیر طبیعی
۱۴۴	۴-۶-۱- بلایای غیر طبیعی و انسانساخت و عملکرد شوم سلاح های بیولوژیک
۱۴۵	۴-۶-۱-۱- استراتژی جنگ بیولوژیکی و ایسم طاعون، وبا، کرونا (کووید ۱۹) و...
۱۴۸	۴-۶-۱-۲- فعالیت سلاح های بیولوژیک، شناخته شده تا کنون
۱۵۰	۴-۶-۱-۳- تسلیحات بیولوژیک و شیمیایی مورد استفاده از ۲۰۰۰ سال قبل تا امروز
۱۵۰	۴-۷- استراتژی های مهم و مدیریت ایمنی
۱۵۳	۴-۸- مشکلات و معضلات ایمنی منطقه ای
۱۵۳	۴-۸-۱- مسایل و مشکلات
۱۵۳	۴-۸-۲- اقدامات و قابلیت های مثبت ایمنی
۱۵۵	۴-۹- سلف خران عامل سلب امنیت روستاییان
۱۵۷	۴-۱۰- آسیب پذیری نواحی در برابر بحران های طبیعی
۱۵۷	۴-۱۱- مخاطرات و بحران های طبیعی
۱۵۹	۴-۱۲- مخاطرات با منشأ انسانی
۱۶۰	۴-۱۳- زلزله و آسیب پذیری شهرها و روستاها و بروز ناامنی
۱۶۱	۴-۱۳-۱- زلزله یا زمین لرزه
۱۶۴	۴-۱۴- چگونگی وقوع زلزله ها
۱۶۶	۴-۱۵- عمق و شدت زمین لرزه ها

۱۶۷	۴-۱۶-۴-ارایه‌ی راهکارهای ضروری مقابله با زلزله
۱۷۰	۴-۱۶-۴-راه‌های ضروری پیشگیری از زلزله
۱۷۱	۴-۱۷-زلزله‌های طبیعی و تأثیر آن بر شهرها و روستاها
۱۷۲	۴-۱۸-فرآیند بلایای طبیعی و آلام جامعه
۱۷۳	۴-۱۹-گسل‌های زلزله‌خیز، مخرب شهرها و روستاها
۱۷۴	۴-۲۰-تسونامی و مخاطرات آن
۱۷۵	۴-۲۱-ایران در عرصه‌ی گسل‌های مهم و زلزله‌خیز
۱۷۵	۴-۲۱-۱-گسل‌های مهم در گستره‌ی ایران
۱۷۷	۴-۲۲-زلزله‌های مخرب ایران در ۱۰۰ سال اخیر
۱۸۸	۴-۲۳-اثرات عمومی و زیبار زلزله و آتشفشان
۱۸۹	۴-۲۳-۱-سال به دون تابستان
۱۸۹	۴-۲۳-۲-بی سابقه‌ترین انفجارها و آتشفشانی
۲۰۲	۴-۲۴-آسیب شهرها و روستاها در برابر حرکات دامنه‌ای و خطر ساز
۲۰۳	۴-۲۵-نحوه‌ی مقابله با حرکات دامنه‌ای
۲۰۴	۴-۲۶-راهکارهای بهره‌برداری از اراضی دامنه و جلوگیری از حوادث
۲۰۶	۴-۲۷-وقوع سیل و مخاطرات آن
۲۰۶	۴-۲۸-جزر و مد و پدیده‌ی مرگبار جریان شکافنده
۲۰۸	۴-۲۹-آسیب‌پذیری شهرها و روستاها در هنگام وقوع سیل
۲۰۹	۴-۲۹-۱-روش‌های سازه‌ای و غیر سازه‌ای مدیریت سیلاب
۲۰۹	۴-۳۰-علل وقوع سیل و ایجاد خسارت‌های سنگین
۲۱۱	۴-۳۱-راهکارهای کسب اطلاعات سیل‌خیزی مناطق شهری و روستایی
۲۱۱	۴-۳۲-سیلاب‌ها و نحوه‌ی مقابله با اثرات مخرب آنها
۲۱۲	۴-۳۳-ساماندهی و لایروبی به موقع رودخانه‌ها و مسیل‌ها
۲۱۳	۴-۳۴-روش‌های مدیریتی کنترل سیلاب
۲۱۳	۴-۳۴-۱-تهیه‌ی نقشه‌های سیل‌خیزی
۲۱۴	۴-۳۴-۲-احداث سیل‌بند

۲۱۴	۳-۳۴-۴- ایجاد کانال سیل برگردان
۲۱۴	۴-۳۴-۴- اصلاح و ساماندهی مسیر مسیل ها و رودخانه ها
۲۱۵	۵-۳۴-۴- آبخوان داری و کاهش خطر سیلاب
۲۱۵	۶-۳۴-۴- ایجاد حوضچه ها و سدهای مهار سیلاب
۲۱۶	۷-۳۴-۴- نظارت بر ساخت و سازهای حاشیه ی رودخانه ها
۲۱۶	۸-۳۴-۴- ممانعت شدید از ساخت و سازها
۲۱۷	۳۵-۴- خفونت و بیرحمی سیل
۲۱۷	۱-۳۵-۴- وقوع سیل و هشدار جدی به مدیران و مسئولین
۲۲۹	۳۶-۴- توفان و مخاطرات آن
۲۳۱	۱-۳۶-۴- اقدام های ضروری قبل از وقوع توفان
۲۳۲	۳۷-۴- کم آبی و آسیب های راحی و مناطق کشور
۲۳۴	۱-۳۷-۴- کم آبی و دیدن های مختلف برنامه ریزان
۲۳۶	۲۸-۴- خشکسالی پدیده ای غمبار
۲۳۶	۱-۳۸-۴- تعریف و مفهوم خشکسالی
۲۳۷	۲-۳۸-۴- انواع خشکسالی
۲۳۷	۱-۳۸-۲-۴- خشکسالی هواشناسی
۲۳۷	۲-۳۸-۲-۲- خشکسالی کشاورزی
۲۳۸	۳-۳۸-۲-۴- خشکسالی هیدرولوژیکی
۲۴۰	۴-۳۸-۲-۴- خشکسالی هیدرولوژیکی و آمایش سرزمین
۲۴۱	۵-۳۸-۲-۴- خشکسالی گرسنگی
۲۴۱	۶-۳۸-۲-۴- خشکسالی اقتصادی - اجتماعی
۲۴۲	۷-۳۸-۲-۴- خشکسالی سبز
۲۴۳	۳۹-۴- شرایط و حالات مختلف خشکسالی
۲۴۳	الف) خشکسالی هواشناسی
۲۴۳	ب) ویژگی های فضایی و زمانی خشکسالی

۲۴۳	ج) آغاز و خاتمه خشکسالی
۲۴۴	۴-۴۰- شدت خشکسالی
۲۴۴	۴-۴۱- فراوانی خشکسالی
۲۴۵	۴-۴۲- وسعت منطقه‌ای خشکسالی
۲۴۵	۴-۴۳- دوره‌ی تناوبی رخداد خشکسالی
۲۴۶	۴-۴۴- اثرات و پیامدهای خشکسالی
۲۴۶	۴-۴۵- خشکسالی در ایران
۲۴۷	۴-۴۵-۱- عوامل اثر د خشکسالی در ایران
۲۴۷	۴-۴۵-۲- ویژگی‌های خشکسالی در ایران
۲۴۹	۴-۴۵-۳- خشکسالی و اثرات آن در مناطق روستایی ایران
۲۴۹	۴-۴۵-۴- تأثیرات خشکسای بر منابع آبی
۲۵۰	۴-۴۵-۵- تأثیر خشکسالی بر نواحی استان چرام دام
۲۵۱	۴-۴۵-۶- تأثیرات خشکسالی بر دامداران و کشاورزان
۲۵۱	۴-۴۵-۷- میزان خسارت به دام‌ها در اثر خشکسالی
۲۵۲	۴-۴۶- خشکسالی و تأثیر آن بر منابع آبی و ایجاد خسارت
۲۵۴	۴-۴۷- خشکسالی و فقدان امنیت غذایی
۲۵۶	۴-۴۸- خشکسالی، آفات و چالش معیشت شهرنشینان و روستائینان
۲۵۶	۱- حمله‌ی ملخ‌ها و نابودی مزارع
۲۵۷	۲- حمله‌ی سن‌گندم
۲۵۷	۳- حمله‌ی کنه‌ی تار عنکبوتی
۲۵۷	۴- افزایش گیاهان هرزه در مزارع
۲۵۸	۴-۴۹- چگونگی مقابله با بحران خشکسالی
۲۵۸	۴-۴۹-۱- برخی اقدام‌های مقابله با خشکسالی
۲۵۹	۴-۵۰- فرونشست زمین یا (مرگ پنهان خاک) حادثه‌ای مرگبار و خاموش
۲۶۱	۴-۵۰-۱- عوامل خطر ساز فرونشست
۲۶۲	۴-۵۰-۲- بحران فرو چاله‌ها و فرونشست‌ها در ایران